

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nr. Augenthaler & Emerich Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA“ iese în de-care zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 152.

Brașov, Luni-Marți 12 (25) Iulie.

1905.

Declarațiile „naționaliștilor“ în lumină nouă.

Revenim astăzi la interesanta scrisoare, ce ne-a adresat-o d-ilele trecute d-l Ludovic Mocsary, ca răspuns la un articol al fôiei noastre.

În articolul „De ce tace Mocsary?“, publicat în țiarul nostru dela 9 (22) Iunie a. c., am fost accentuat ca ceva foarte caracteristic faptul, că Mocsary încă din primăvara anului 1879, când s'a desbătut în dietă proiectul de lege pentru introducerea obligatorie a studiului limbii maghiare în toate școlile nemaghiare, a luat în cestiunea naționalităților pozițiune mult mai energică, în principiu mai corectă și chiar mai radicală, decât au făcut-o d-nii Mihali și soții în proiectul lor de adresă prezentat actuala dietă la începutul lui Maiu a. c. Când a prezentat acest proiect, Dr. Teodor Mihali a mers până a declara din cuvânt în cuvânt: „*Dacă cunoștința limbii maghiare ni-se cere neapărat, trebuie să ni-o și însușim*“.

Nu ne îndoim — scrieam la 9 (22) Iunie — că însuși Mocsary va fi fost consternat de un astfel de limbaj al „naționaliștilor“ din cameră, el-gar în vorbirea sa, tinută în cameră la 1879, timp de ora a pledat cu argumentele cele mai tari, ca să dovedescă, că art. de lege dela 1868 privitor la dreptul de limbă al naționalităților nu de aceea s'a adus, ca membrii acestor popore să învețe succesiv, toți unguresce, *de tocmai de aceea, ca să fie scutiți de ori-ce silă de a învăța unguresce și să potă trăi cu limba lor proprie*, legea prevedând că se pot folosi în afacerile lor publice și de limba lor maternă, ér nu numai de limba maghiară.

Aflăm de bine a reproduce mai jos acea parte a memorabilului discurs al lui Mocsary, despre care facem amintire aici, pentru ca să se vadă lămurit, în ce hal au ajuns activiștii noștri cu principiile lor naționale, când ei nu s'au pus nici măcar pe adevărarea interpretării, ce a dat-o și Mocsary legeri de naționalitate, ci, părăsind toate postulatele noastre cardinale naționale, au acceptat teoria despotică a șoviniștilor de talia lui Tisza, Banffy și Hieronymi despre necesitatea lăfărei limbii maghiare și din reclamanți ai unor drepturi recunoscute chiar de legea dela 1868, au devenit petenți și solicitanți ai grației rasei domnitoare, ca să nu tragă față cu noi România consecențele extreme din acea nenorocită teorie.

N'a fost destul că atât în proiectul de adresă, cât și în vorbirile lor deputații din clubul naționalist au desconsiderat cu totul nu numai punctul întâiu al programului nostru național, ci și punctul patru, în care se pretinde ca legea dela 1868 să fie revisuită prin lărgirea drepturilor naționalităților, dér nici legea, așa cum există ea astăzi pe hârtie, nu au revizuit-o în înțelesul și în interpretarea ei adevărată, singură admisibilă.

Trebuie să reamintim aici remarcabilul articol, ce l'a publicat organul Sașilor „Sieb. D. Tgblatt“ din Sibiu la 15 Maiu, cu privire la atitudinea clubului naționalist din cameră. Din acest articol, care a apreciat proiectul de adresă și vorbirile deputaților din numitul club, foile activiste s'au ferit de a reproduce părțile de căpetenie. Numai „Tribuna“ dela Arad a citat câteva rânduri din el, unde se vede cu temelitate deputaților români activiști, că vorbesc bine unguresce etc. Nici un cuvânt însă n'a reproduș din părerile și argumentele întemeiate ale numitei foi relativ la atitudinea politică a acestor deputați.

Ei bine, vom cita noi acum, pentru ilustrarea celor duse mai sus, din acel articol al fôiei sibieniene.

După-ce vorbește despre „moderațiunea extremă“ atât a adresei prezentate de Mihali și soții, cât și a vorbirilor, ce au motivat-o și cari sunt „forțe mult apropiate de ideile și postulatele, ce se ridică și din partea săsescă și încă de cătră Sașii cei mai moderați“, „Sieb. D. Tageblatt“ constată între altele:

„... că în acea adresă și în acele vorbiri se invocă espres legea naționalităților ca basă, pe care stau reprezentanții naționalităților, și se accentuează, că tendințele lor politice nu sunt în contradicere cu noțiunea națiunii politice unitare și indivisibile; că chiar și punctele legeri de naționalitate, cari nici-odată n'au fost executate, pe cari însuși Mocsary stărește faptele, deși contrară dreptului ni-am desvâțat a-le considera ca părți constitutive ale acestei legeri, cum e pertractarea la forurile judecătorești în limba maternă a poporației și instrucția la școlile statului în limba nemaghiară, abia au fost stinse în discursuri, ci deputații din club s'au restrins la atâtea, de a releva drept postulat fundamental al poporelor nemaghiare, ca să nu li-se cêră jertfirea naționalității și a limbii lor.

Cetiți cum înțelege Mocsary că are să fie interpretat și respectat art. de lege 44 dela 1868 și veți recunoște, că am fost încă cu cruțare față de activiștii din clubul dietal, când am afirmat, că cu adresa și vorbirile lor din Maiu au ajuns de a sta chiar sub nivelul principiilor fundamentale ale legeri de naționalitate, principii ce au fost scose în relief de Mocsary încă nainte cu 25 de ani.

Distinsul patriot și politician maghiar cu simțul și tactul fin, ce-l are, a tăcut în răspunsul său asupra acestui punct, care formeză mai mult o afacere interioară a noastră, dér nu ne îndoim că a fost surprins de o astfel de debutare a unor pretinși naționaliști români.

Ce colosală deosebire va găsi ori și cine de exemplu între modul cum deputatul Dr. Ioan Suciu s'a dimis a fantasa asupra „fisionomiei ideale a statului maghiar, ca fie-care cetățen al ei să fie maghiar“ și între bărbătesca constatare, ce a făcut-o Mocsary în vorbirea sa din cestiune, că, deși patrioții maghiari ved un rău

mare în faptul că cele 15 milioane de cetățeni ai țării nu sunt Maghiari de viță, totuși ei comit un păcat față cu naționalitățile, decât voiesc să lătescă limba lor și să se înmulțescă pe socotela acestor naționalități.

Ori una, ori alta.

Mocsary cu vederile sale de bărbat de stat nu pôte înțelege scopul legeri naționalităților altfel, decât ca ea să ofere naționalităților garanția de a-și susține propria lor independență națională, de a-o desvolta și de a progresa pe basa ei în cultură; de unde vine, că înțelesul adevărat al acestei legeri este, că locuitorii naționalităților să nu fie siliiți ași însuși limba maghiară, ci să potă trăi cu limba lor în liniște și pace.

Ce tristă și ridicolă este în fața acestei vederi mari principiare îngâimela fără rost, fără cap și fără simț a numitului deputat român, care ca închinare făcută rasei domnitoare în stat, conchide la datorita patriotică ce ar avé-o naționalitățile și Români de a mai face și „concesiuni în detrimentul iubirei de neam“.

E dureros pentru noi, că după patru decenii de luptă demnă națională, ne vedem constrinși a face paralele ca cea de sus. Dér datorți șuntem a le face și a răspândi lumină, ca să știe lă noi mic și mare, cine sunt aceia dintre noi, cari își arogă chiar a da direcțiune politicei noastre naționale!

Brașov, (11) 24 Iulie.

Demonstrațiune antimaghiară a ultraiștilor români. Așa intituléza țiarul nemțesc din Budapesta al partidului liberal, »Pester Lloyd«, un comunicat ce'l publică în numărul său de Duminică și care este de următorul cuprins:

»Ultraiștii români se pörtă cu planul unei demonstrații în contra Maghiarilor. Guvernul a interzis adecă profesorilor și învățătorilor de stat participarea la inaugurarea solemnă a muzeului național în Nagyszeben (Sibiu), de ore-ce prin participarea a numeroși oșpeți din România invitați de comitet, precum și în genere după aranjamentul făcut de ultraiști, serbarea acésta se va transforma într-o demonstrație dacoromână.

Precum s'anunță lui „Kel. Ert“ din Nagyszeben, o parte din profesori și învățători s'învințuie de clerul român se vor o-pune ordinului de oprire al guvernului și vor lua totuși parte la serbarea dacoromână. Pentru a motiva acésta renitență ei țic, că guvernul actual nu e constituțional și ordinele lui ar fi decj nelegale și nevalide. Sperăm, că guvernul, ori cum ar cugeta agitatorii din Nagyszeben asupra legalității lui, va da ultraiștilor români cum se cade, peste degete«.

Acest comunicat veninos pörtă marca obrăzniciei cunoscute jidano-maghiare. Dér considerând, că el se răspândește de foile semi-oficiose, trebuie să întrebăm, că ore n'au fost Sibienii noștri prea optimiști, când ni-au dat de scire, că »incidentul e încheiat«?

Pe atâtătorii jidano-maghiari îi su-pără mai cu sémă »numeroșii oșpeți«, ce s'ar aștepta din România, ba ar fi chiar »invitați«, cu toate că se scie, că serbările au caracter public și nu s'au făcut și nu se fac invitații speciale la ele. De demonstrația cu »oșpeții de dincolo« aulipsă, ca să scôtă demonstrațiunea dacoromână, căci născocirea despre opunerea dascălilor,

cu ajutorul chiar al clerului, nu era de ajuns pentru acésta.

Dér să fim liniștiți. La o expoziție pot veni totți, chiar și Rușii și Japonesi, decât vor încheia pace până atunci. Ér noi Români să ne păstrăm sângele rece, căci atunci putem fi siguri, că vom zădărnici toate uneltirile răuvoitoare ale camarillei jidano-maghiare!

Incercări de descurcare. Un țiar fruntaș al coalițiunii primescce din Viena următoarea scire: Din isvor absolut sigur putem să anunțăm, că deja la începutul lunei August se va începe opera grea a resolvărei definitive a crisei ungare. Coróna e hotărîtă a face din parte-i tot posibilul pentru a înțelege cu opoziția. În dată-ce Goluchowski se va reintroduce din Franța, se va începe opera de împăcare. Goluchowski ține cu ori-ce preț, ca la toamnă să se convocă delegațiunile, de ore-ce situațiunea internațională e de așa, în cât e necesitate absolută ca monarchia să se bucure de putere deplină. Încheierea păcii ruso-japoneze, care se va face cu siguranță (?) luna viitoare, va abate politica rusescă spre ținte nouă. Rusia strimtorată în Estremul-Orient își va desfășura totă activitatea în Balcani, căutând prilegiul de a-și restabili în Orientul european prestigiul sdruincitat. Cestiunea orientală devenind acută, e natural, ca monarchia să se bucure de pace și liniște internă, pentru a-și puté implini misiunea în Balcani.

Nu scim ce pôte fi adevărat din acésta scire. Credem însă, că ea se reduce mai mult la o dorință a cercurilor coalițiunii de a-se împăca și ele și de a nu mai continua »jocul periculos« de care vorbea mai deunăzi »Alkotmany«, un alt organ al coalițiunii.

Tisza scire mereu articole. Ne-am înșelat când am creșut, că Tisza cu al cincelea articol a încheiat discuția asupra situațiunii în fôia sa. De atunci a mai scris încă două articole, care de care mai ascuțit față cu coaliția. Étă ce le spune în al șeptelea articol, drept conclusiune, coalițiilor:

»Fără să fie necesar, fără nici o țintă mai mare, fără credință și însuflețire s'a pornit mișcarea acésta și s'a continuat prin tortoichiare, legilire, abulonică și prin întortoichiarea legilor. Au provocat lupta, dér nimeni din ei nu se gândesce la faplă (adecă coaliții). Tot calculul, încrederea și speranța lor se cuprinde în gândul, că regele iubescce patria mai mult de cât ei și că pustiirea ce o causéză ei națiunii maghiare, și pericolul ce-l aduc asupra națiunii, vor determina pe rege a fi concesiv. Căci ce însemnă altceva vorba adese-ori spusă, că națiunea pôte să aștepte, dér regele nu pôte aștepta fără dare și soldați? Dér permis este unui patriot a privi cu indiferență, cum siguranța țării e primejduită, cum finanțele noastre ajung în incurcătură, creditul nostru se sgudue, interesele noastre economice rămân neîngrijite și neactivitatea noastră deșteptă la activitate agitațiunea naționalistă, socialismul și pe toți inimicii noștri. Și toate aceste să fie oșpeții grijile regelui, ér nu și ale țării și națiunii? Permis este a-ne purta așa, în cât regele să vină să salveze marile interese naționale primejduite de majoritatea dietei?«

Crisă ministerială în Anglia. În camera comunelor din Londra s'a întâmplat zilele trecute un lucru neașteptat. Mai mulți naționaliști irlandezi au reînnoit criticile asupra sistemului de a-se administra Irlanda și de a i-se aplica legea agrară. Conservativii au apărut sistemul actual și au anunțat propunerii, cari însă n'au satisfăcut pe naționaliști. Deputatul *Redmond* a propus reducerea bugetului Irlandei pentru a manifesta nemulțumirea. Ministerialii nu erau în sala de votare, erto venirea lor voturile fuseseră numărate. Fierberea crescî, d'ér era clar, că guvernul avea majoritate, cu toate că propunerea lui *Redmond* fusese adoptată. Liberalii și naționaliștii au început atunci să strige, că guvernul trebuie să demisioneze. Aplauzele se repetară când adevărata cifră a votului fu cunoscută.

Din cauza acesta a izbucnit o crisă ministerială. Camera comunelor s'a amânât. Cercurile liberale cred, că guvernul va demisiona. După o depeșă din Londra ministrul președinte *Balfour* a fost primit Vineri în audiență de rege, căruia i-a declarat, că el și colegii săi din guvern nu cred că ar fi motive de demisionare.

Inarmările Turciei. »Berliner Tageblatt« primeste din Constantinopol următoarea telegramă: Actualele *strașnice inarmări ale Turciei* au fost provocate numai de Anglia. Prin înfrângerile suferite de Ruși în Extremul-Orient și prin răsvrătirile escadrei rusești a mării Negre, au devenit necesare — după părerea Englesilor — revisuirea tratatelor privitoare la strîmtórea Dardanelor, precum și întărirea apărării acestei strîmtóri contra vr' unor surprinderi. Pe de altă parte Rusia caută să întărească statele balcanice contra Austriei, amintindu-le de broșura apărută de curînd și intitulată: »Calea Austriei spre Salonic«.

Dreptul de limbă și lățirea limbei maghiare.

Dăm aici pasajele din vorbirea lui *Ludovic Mocsary*, ținută la 30 Aprilie 1879 în camera ungară asupra proiectului de lege relativ la introducerea studiului limbei maghiare în toate școlile populare, — despre cari pasaje facem amintire în primul nostru articol de ađi. *Mocsary* dîse între altele în acel discurs memorabil:

»...Nu este vorba aci de mai puțin decât de aceea, că *statul are intențiune de a începe o acțiune spre a lăți limba maghiară cu mijloacele ce stau în puterea lui.*

Sub cuvintele „lățirea limbei maghiare“ după motivarea proiectului de lege — de altminterlea aceste cuvinte se cuprind și în textul legii în introducere — n'am puté înțelege alta, decât ca se se dea ocaziune cetățenilor nemaghiari ai statului a-și însuși limba maghiară, ca limbă a statului, și că pentru această cetățeniei nemaghiari n'au decât a mulțumi numai statului.

Eu, onor. Cameră, v'ed în astă afirmațiune o asemenea calculare naivă, cu care nimeni nu va puté fi sedus și trebuie

sé o spun, că o asemenea lipsă de sinceritate o țin nedemnă pentru rassa maghiară atât, cât și pentru stat. Căci o scim foarte bine cu toții, că noi sub lățirea limbei maghiare nu înțelegem altceva, decât aceea ca să delăturăm cât mai mult réul cel mare, după care adevcă cele 15 milioane de ómeni, cari locuiesc în patrie, nu sunt toți Maghiari de viță.

Dér această intențiune, această tendință, care cu voie séu fără de voie se documentéază în orî-ce cas în acțiunea prezentă, o înțeleg foarte bine și naționalitățile nemaghiare. Și, după-ce e afară de orî-ce îndoiială, că numărul sufletelor la rassa maghiară nu se póte înmulți altfel, decât pe socotéla naționalităților celorlalte, este foarte natural, că celelalte naționalități trebuie să vadă în această nisuiță, în această tendință într'o privință anumită un atac asupra propriei lor existențe, ceea-ce éráși nu póte avé alta urmare, decât că readucem timpurile acele dureróse dela 1848, în cari mișcarea naționalităților a luat o direcțiune atât de rea și în fine atât de pernicióasă.

Acțiunea de față, onor. Cameră, nu înséamnă alta, decât că o rupem cu aceea politică, pe care a adoptat-o națiunea maghiară în cestiunea naționalităților în timpul sistemului absolutistic și al provisorului, când în această patrie s'a fost făcut o împăcare generală între naționalități, o rupem cu aceea politică, care și-a aflat expresiunea în legea de naționalitate de la 1868.

Mocsary arată apoi, că principiul fundamental al acestei legi (art. 44: 1868) este, că fiecărui a fi e conces a-și susține propria individualitate națională, a o desvolta și a puté progresa pe baza acestei individualități naționale în cultură, că limbei maghiare se dau privilegii numai întru cât este neapărat necesar cu privire la conducerea mai cu scop a guvernului statului, și în privința unor afaceri, pentru-ca să fie o unitate de limbă în stat, — și continuă așa:

»Póte că unii vor susține, că proiectul de lege dela ordinea dîlei nu stă în contradicțiune cu legea de naționalitate de la 1868, căci nu o atacă, nu o modifică mai spre réu întru nimic. Cred însă, onor. Cameră, că în această afirmare este tot atât de puțină sinceritate, ca în motivarea proiectului însuși. Cred, că acest proiect de lege stă locmai în contradicțiune față de legea naționalităților de la 1868. După această lege nu este de lipsă ca locuitorii tuturor naționalităților țerei să-și însușească limba maghiară, căci este prevădut în lege, că în afacerile lor publice pot procede în limba lor proprie; acum însă vor puté dice după înființarea acestei legi — póte cu o ficțiune numai — dér vor puté dice: éta acumă are fie-care ocaziune de a învăța limba maghiară, acumă trebuie să scie fie-care ungueresce, prin urmare nu mai este de lipsă a-se întrebuinta la manipularea afacerilor publice o altă limbă decât cea maghiară (Strigări din stînga extremă: Va fi foarte bine așa!) Acesta va avé prin urmare consecința naturală logică, că acea dispozițiune a legii dela 1868 se se delature, după care în afacerile publice se póte pertracta și în celelalte limbi, nu numai în limba maghiară. (Strigări din stînga extremă: Așa și trebuie!)...«

Congresul zemstvourilor în Moscova.

Nu e glumă că congresul zemstvourilor și orașelor, ce s'a ținut în Moscova, Nici odată un sfat mai serios și compus din tot ce are Rusia mai cu vađă și inteligent, tot persoane însemnate și cu mare influință în țera, nu s'a ținut ca în zilele săptămenei trecute în Moscova. Spiritul ce a domnit în congres, a fost spiritul ce se manifestă în momente mari istorice, spiritul care nu se oprește în fața nici unei pedecii, et și fractus illabatur orbis.

În mânia tuturor încercărilor poliției de a sparge congresul, acesta s'a ținut sub scutul ospitalității unui mare aristocrat rus. Vineri a fost ultima ședință. Bărbații națiunei rusești, întruniți în acest congres, au respins unanim proiectul de constituție al lui *Bulygin* și au primit cu majoritate covârșitoare un alt proiect de constituție, lucrat de biroul congresului, proiect, care ține mai mult sémă de postulatele unei reprezentanțe adevărate populare în înțelesul europén-apusén.

Duma (parlamentul imperial) se nu fie numai o adunare fără vot decisiv, un fel de sfat în care se decidă numai voința împératului, ci se fie un parlament, care să aibă drepturile sale, de care capul statului să țină sémă.

Congresul a hotărît a lua el însuși în mână alegerile pentru дума imperială, desțeptând poporul în direcțiunea politică. Înainte de a fi închis congresul, el s'a ocupat de cestiunea de a da un apel către popor, în care se-și expună vederile politice asupra situațiunii, care cu un cuvént se conțină crezul zemstvourilor. S'a decis a se da acest apel și a se răspândi în totă țera. El va fi subscris chiar de cei mai mulți membri ai congresului.

După o întroducere istorică apelul arată situația critică a Rusiei. Toți Ruși, dice, trebuie să se unescă spre a opune volniciei rezistența pasivă. Se pretinde recunoscerea drepturilor omului, drepturi libere cetățenesci, drepturi și libertate individuală, libertatea de cugetare și de credință, ca țeranii să devină cetățeni cu depline drepturi.

A mai decis congresul, ca să se țină adunări publice de popor, în care să se stabilească părerea poporului prin rezoluțiuni. S'a decis, ca la viitorul congres, ce va avé să se țină la toamnă, să fie chemați și câte doi reprezentanți din guvernamele, cari nu posed zemstvouri și biroul e însărcinat a studia cestiunea, decă să se dea loc în congres și organizațiilor lucrătorilor. Acesta s'a discutat în ședința ultimă, ce s'a ținut în noptea de Vineri spre Sâmbătă, când s'a mai decis pentru a aduna mijloce bănesci, să fie datóre fiecare delegație a zemstvourilor și a orașelor a contribui o sumă óre care, cam 250 ruble. S'a primit propunerea, ca la viitorul congres să fie invitați și țeranii.

În fine congresul decide să fie provocat guvernul de a da mijloce zemstvourilor din guvernamele în vederea pericolului tómeteii ce

amenință și a protestat totodată în contra executărilor nemilóse, ce se fac în massă la Odesa. Cestiunea păcii congresul s'a ferit a o atinge.

E mare întrebare, ce atitudine va lua până în sfîrșit guvernul față de aceste hotăriri ale zemstvourilor. E interesant, că foile franceze, cari nu v'ed cu ochi bunî înțilnirea țarului cu împératul *Wilhelm*, ce pare a fi hotărîtă, susțin, că unul din motivele că țarul dorește a-se înțilni cu împératul Germaniei, este atitudinea zemstvourilor din Moscova. țarul vré să se sfătuiască cu puternicul vecin, ce se face față cu această mișcare de reforme. țarul, care se opune acestor reforme, se dice, că ar fi dinainte convins, că va afla în împératul *Wilhelm* un contrar hotărît al reformelor promise(?).

Atentatul împotriva Sultanului.

În numărul trecut am adus scirea, că după serbarea Selamicului, Sultanul în momentul când voia să se inapoieze de la moschea *Hamidjie* la *Yldiz Kiosk*, a fost obiectul unui atentat comis pe piața din fața moscheii. Explosia a fost gróznică. S'a constatat, că o bombă făcuse explozie la 200 pași de locul unde se afla Sultanul. Sultanul și suita sa au rémas neatînși. Numeroase persoane și mulți cai au fost uciși și răniți. Se pare că autorul atentatului a fost de asemenea ucis. Sultanul a fost salutat cu ovațiuni, pe când se inapoia la *Yldiz Kiosk*. El a păstrat o atitudine din cele mai liniștite în timpul atentatului. Explosia a spart toate gîmurile moscheii și ale palatelor vecine.

Baronul de *Calice*, ambasadorul Austro-Ungariei și alți membri ai corpului diplomatic, printre cari și dragomanul ambasadei italiene, au asistat la ceremonia Selamicului în pavilionul diplomatic și au fost toți martori ai acestui atentat. Baronul de *Calice* a salutat pe Sultan după atentat; acesta a arătat prin gesturi, că a rémas neatînș.

Intors la *Yldiz Kiosk*, Sultanul a primit, ne br. *Calice*, care a felicitat pe Sultan, în numele corpului diplomatic pentru-că a scăpat de acest odios atentat. Sultanul a mulțumit răspunđend, că nu se teme de nimic, decât de voința lui Dumnezeu.

Atitudinea Sultanului dovedesce, că nimic grav nu s'a produs. S'au făcut numeroase arestări. Se crede, că bomba a izbucnit prematur. Numérul morților și al răniților este încă necunoscut. Cercul svonul, că autorul atentatului este un bulgar, séu un june turc. Până acum nu se póte scii nimic în această privință. S'au luat la *Yldiz Kiosk* m'asuri de pază.

În timpul exploziei și în zăpăceala generală ce urmă, Sultanul și-a păstrat conșplecta prezență de spirit.

La locul exploziei păméntul a fost scormonit. Ruine de trăsuri sfărimate și cadavre de cai acopereau acest loc. O bucată de oțel turnat din bombă era prové-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Crinul, o regină detronată.

Nu întoddeuna rosa a fost regina florilor. În îndepărtatele timpuri străvechi a fost crinul, căruia i-s'a recunoscut de cătră ómeni coróna între toate florile, și abia cu mult mai târđiu s'a pus rosa, care se desvóltă în multe și m'andre colorii.

Crinul a fost regina florilor vechiului testament, și poesia hebraică în formațiunea ei copilărescă se folosește adeseori de parabolă, în cari crinul jócă un rol. Chiar și un nume plăcut de femeie iubit și întrebuintat și astăzi ne amintesce crinul, *Susana*, numirea ebraică e flórei.

Pe lângă palmier crinul aparține plantelor înainte de diluviu. În Asia și astăzi crinul crește bucuros în apropierea palmierilor. Ceea-ce este palmierul între plante, în ce privesce grandórea, măreția, pod óba și majestatea, între arbori, aceea este crinul între flóri.

Curățenia, măreția și demnitatea sun

adevăratele semne caracteristice ale crinului, care ca și înainte cu mii de ani, își desvóltă flórea în cel mai curat alb. El s'a menținut îndepărtat de lume, ca și trandafirul, garófele etc., flóri pe cari arta ómenescă le-a transformat adeseori și le-a divizat în diferite specii. Acest fapt a fost un puternic motiv pentru-ca și crinul să fie incunjurat de o demnitate deosebită.

Pentru ómeni această flóre măreță și constantă, care nici astăzi n'a perdut caracterul ei antidiluvian, însemnéază icóna curățeniei desevérșite.

Acestă măreție, curățenie și maiestate, pe cari din vechime o vedeau și venerau ómenii, îi îndéamnă să nu atragă această flóre, ca pe celelalte, în voluptósa viață lumescă. Cu potirul, care esată un dulce parfum, îndreptat spre cer, stă el încă în grădinile noastre, ca un strein din lumea veche. Nici o pasere nu-l incunjură și nu-i cântă c'antece, ca priveghetórea trandafirilor; crinul este mulțumit cu sine însuși și pare că aparține mai tmult cerului, decât păméntului.

Acest fapt îl recunoscără și ómenii, și de aceea crinul nu deveni atributul plăcerilor lumesci, ci se dá martirilor și martirelor, íngerilor și ființelor suprapăméntene, ca grațioșelor zine și iele. Tóte aceste drágălașe figurii de fantazie sunt reprezentate adeseori, ținénd în mână tulpinii de crin.

Dragostea ómenilor față de curata și virgina flóre albă, a fost mare încă din timpurile cele mai vechi, și din cauza acesta se póte lesne înțelege, că crinul, ca și trandafirul și priveghetórea, a urmat peste tot locul pe om, în tóte părțile păméntului. Pe când însă trandafirul s'a modelat din ce în ce tot mai mult în cursul veacurilor, acomodându-se vieții lumesci, resfirându-se în sute de feluri, crinul și-a păstrat majestatea, curățenia și forma.

Primele sciri poetice asupra »Crinului în vale« le avem a le mulțumi rapórtelor vechiului testament, ca d. e. »...crinii dau mirosul numai înaintea ușii noastre, sunt fel de fel de fructe nobile«.

În *Isus Sirac* cetim: »...ca o frumósă

flóre primăvara, ca crinii lângă apă« și în *Esra*: »și din tóte țerile de pe suprafața păméntului ți-ai ales o peșteră, și dintre tóte florile păméntului, ți-ai ales crinul«.

Și în adevér se spune, că frumșeța crinilor din Palestina ar fi fost minune mare.

În noul testament se află cunoscuta parabolă a lui *Isus* despre »Crinii de pe câmp«.

Deórece prin crin se exprimă mai mult curățenia și iubirea cerescă, în timpurile de mai târđiu erau preferate la ocaziuni solemne și religioase, dându-se hainelor colórea crinului, albul curat.

În prima epocă a creștinismului și feciórele, cari mergeau la botez, purtau pe cap o corónă de crin.

Ca și în Palestina așa și în Roma și Grecia, crinul era considerat ca simbol de măreție și maiestate.

(Va urma.)

Sz. 1950—1905.
kjzö.

Faeladási hirdetés.

Alulírott községi előjáróság köz-
hírré teszi, hogy az Uj-Tohán köz-
ség tulajdonát képező és Simon köz-
ség (törösvári járás, Fogarasmegye)
határában az ó-toháni vasuti állomás-
tól mintegy 18, a rozsnói vasuti
állomástól mintegy 20, és az erdei-
útnak az állami útból való kiágazá-
sától mintegy 6 kilométerre fekvő
„Guczán“ nevű erdejének azon ré-
szén levő fatömeg, mely az 1893. évi
61—984/I. 3. F. M. szám a. megál-
lapított ideiglenes gazdasági tervben
az A. ü. o. IV. tagb. osztályát képezi
és a mely az 1905. és 1906. évekre
kihasználásra iratott elő és a mely
9.76 kath. hold területen fekszik,
Fogarasmegye erdészeti albizott-
ságának 2507—904 sz. véghatároza-
ta alapján egyszerre leendő kihasz-
nálása végett Uj-Tohán község iro-
dájában 1905. évi augusztus hó 17-
ik napján d. e. 10. órakor tartandó
írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött
nyilvános szóbeli árverésen el fog
adatni.

Szabályszerűen kiállított zárt
írásbeli ajánlatok az árverés napjáig
d. e. 10. óráig fogadhatók el s a szó-
beli árverés befejezte után fognak
felbontatni.

Az ivenként 1 koronás bélyeggel
ellátott írásbeli zárt ajánlatokban az
ajánlott összegnek számmal és betű-
vel szabatosan kell kifejezve lennie
s a zárt ajánlat azzal a záradékkal
látandó el, hogy a versenyző az ár-
verési és szerződési feltételeket ismeri,
azokat magára nézve kötele-
zőknek elfogadja s magát azoknak
feltétlenül aláveti.

Végül minden zárt ajánlatnak
tartalmaznia kell a meghatározott
bánatpénzt készpénzben vagy óvadé-
képes értékpapirokban.

Az eladás alá kerülő erdőréz
fatömege 2.700 köbm. 3. luczfenyő,
épület és cellulozefára becsültetett.

A kikiáltási ár 6.750 koronában
állapított meg a melyen alul a fa-
anyag eladatni nem fog.

A szóbeli árverésen versenyzők
a kikiáltási ár 10%-át vagyis 675
koronát tartoznak bánatpénzül kész-
pénzben, vagy óvadékképes állam-
érték papirban az árverelő bizottságjel-
nökének kezébe letenni.

Az árverési és szerződési felté-
telek Uj-Tohán község községi iro-
dájában, az ó-toháni közjegyzőnél, a
törösvári járási szolgabírósnál és
a törösvári m. kir. járási erdőgond-
noksnál, a területfelvétel és a fa-
tömeg becslési adatok szintén a
törösvári m. kir. járási erdőgondnok-
ságnál a hivatalos órák alatt meg-
tekinthetők.

Uj-Tohánban, 1905. évi július
hó 18-án.

A községi előjáróság:

Bakó Károly, George Letea,
kjzö. primar.

FARMACIA la „LEU“
FRIEDRICH STENNER
Braşov, Strada Porţii nr. 21.
Recomandă marele deposit în
specialităţi medicinale
— indigene şi externe, —
Parfumerie, Cremes, Pudre, Apă de
păr. Vin de china, cu fer şi fără fer.
Vin de afine, contra diareii.
Articolii pentru căutare de bolnavi.
APE MINERALE etc. etc.
Mare asortiment de specialităţi de gumi.

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Iulie a. 1905.

Renta ung. de aur 4%	116.05
Renta de corone ung. 4%	96.40
Impr. cáil. fer. ung. în aur 3 1/2%	87.05
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4%	96.10
Bonuri rurale croate-slavone	97.30
Impr. ung. ca premii	218.25
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	165.25
Renta de hârtie austr. 4 2/10	100.30
Renta de argint austr. 4 2/10	100.25
Renta de aur austr. 4%	119.30
Renta de corone austr. 4%	100.45
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	93.—
Losuri din 1860.	156.90
Acţii de-ale Băncii austro-ungară	16.36
Acţii de-ale Băncii ung. de credit	773.25
Acţii de-ale Băncii austr. de credit	658.75
Napoleonori	19.10
Mărci imperiale germane	117.35
London vista	240.12 1/2
Paris vista	95.50
Note italiene	95.50

Cursul pieţei Braşov

Din 23 Iulie a. 1905.

Banenote rom. Cump. 18.96	Vënd. 19.—
Argint român.	18.92
Napoleonori.	19.06
Galbeni	11.20
Mărci germane	117.20
Lire torceze	21.50
Scris. fene. Alpină 5%	101.—
Ruble Ruseşti	2.53

Bere Budweis

prospetă în fie-care ăi.

Bucătărie escelentă.

Rendes-vous pentru strein la

Rudolf Forkert

Braşov,

Str. porţii nr. 2. Tergul boilor nr. 2.

3—16.1831.

Copiii precum şi adulţii un nepreţibil dar dumnezeesc!

Izvorul „GLORIA“ de Arkos

in fer şi lithiu-hydrocarbonic foarte bogată
apă minerală medicinală

de un efect miraculos, necaund iritaţiunii de sânge şi unflaturi
la stomac, ca cele mai multe ape minerale pré concentrate în acid
carbonic liber şi în săruri mineralice.

(Autorisată ca apă medicinală prin decret ministerial intern Nr. 401—1905.)

Apa minerală „Gloria“ este un remediu de cură foarte pre-
ţios, care stărnesc pofta de mâncare şi înlesneşte mistuirea de mi-
nune, promovând secreţiunea udului şi acréla udului, în mod frapant
şi influenţând membrele sfermatice ale organelor respirătoare, circulaţi-
unea sângelui şi activitatea nervilor într-un mod surprinzător.

Tot aşa şi pentru copii în orice etate este apa minerală
„Gloria“ deasemenea o beutură foarte preţioasă, dorită instinctiv de
dânsii, care favorizează sănătătii lor în modul cel mai îmbucurător.

Bent cu Şampanie, cu vin séu cu bere, apa „GLORIA“
va paralisa efectul ameţilor ale acestor beuturi mai ales asupra cre-
erilor şi a nervilor de multe ori foarte vătămător, sub orice împre-
jurare.

Pe baza unui stadiu foarte minuţios mă simt deci obligat a pu-
blica, că ori şi cine cătră sine, părinţii însă şi cătră copii lor vor
comite mai mult ca o neglijenţă, decât n'ar încerca efectul minu-
nat al acestei naturală şi într'adevăr binecuvântată apă minerală,
care se manipulează la izvor, — pe cât stă în putinţa omenescă —
cu cea mai deosebită severitate.

Deposit propriu în Braşov, Str. aţei nr. 6,

(vis-à-vis de SCHWARZBURG),

unde se află cu schimbarea sticlelor:

o sticlă de un litru apă minerală „Gloria“ pentru 20 filleri,

„ „ „ 1/2 „ „ „ „ „ „ „ 14 „

Josef György,

administraţiunea izvorului „Gloria“ de Arkos.

7—100

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Mai st. n. 1905.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5-32 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8-7 min. séra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10-26 m. séra.

Dela Braşov la Bucuresci:

- I. Trenul de persóne la óra 3-55 m. dim.
- II. Tren accel. la órele 4-59 m. dim.)*
- III. Trenul mixt la órele 11-35 m. a. m.
- IV. Trenul accel. la óra 2-19 min. p. m.
(ce vine pe la Cluşiu).
- V. Tren mixt la órele 6-50 séra.*
(care circulă numai la Predeal).

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu şi Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
- II. Trenul mixt la óra 8-45 min. a. m.*
- III. Trenul de per. la óra 2-50 m. p. m.
(are legătură cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tren de pers. la órele 6-34 m. séra.*
(* au legătură până la Ciuc-Gyimes).

Dela Braşov la Zérnesci (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la óra 9-2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la óra 3-14 min. p. m.
- III. Tren mixt la óru 9-47 séra
- IV. Tren de pers. la óra 6-14 dim. (numai Dumineca)

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

- I. Tren acc. p. Arad la órele 4-52 m. dim.
- II. Trenul de persóne la óra 7-50 dim.
- III. Tr. accel. peste Cluşiu la ó. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la óra 9-27 min. séra.

Dela Bucuresci la Braşov:

- I. Tren. de pers. la óra 7-28 min. dim.
- II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m.
(Are legătură cu Sibiu şi Cluj).
- III. Trenul pers., la óra 4-55 m. p. m.
- IV. Trenul mixt. la óra 9-18 min. séra.
- V. Tr. accel. la órele 10-14 m. séra.

Dela Kezdi-Oşorheiu şi Ciuc-Ghimes la Braşov

- I. Trenul de persóne la óra 8.25 m. dim.*
(are legătură cu Ciuc-Szereda).
- II. Trenul de pers. la óra 1-59 m. p. m.*
- III. Trenul mixt, la óra 6-10 m. séra.)*
- IV. Tren mixt, la órele 10-04 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zérnesci la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

- I. Trenul mixt la óra 7-02 min. dim.
- II. Trenul mixt la óra 1-12 min. p. m.
- III. Tren mixt la óra 7-43 séra.